

A minisztertanácsnak az erdőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges intézkedésekről szóló határozatáról

J A B L Á N C Z Y S Á N D O R
az Erdőmérnöki Főiskola docense,

Amikor 1953. nyarán a párt és a kormány felülvizsgálta a magyar mezőgazdaság fejlődését és a további felemelkedés érdekében kijelölte a helyes utat, minden magyar erdész türelmetlenül várta, hogy erdőgazdasági vonatkozásban is hasonló intézkedések jöjjenek. Ez a kívánság most megvalósult. Megjelent az erdőgazdasági termelés fejlesztéséről szóló minisztertanácsi határozat.

Szakembereink féltő gonddal szemlélték erdőgazdaságunk életét, örültek mindennek, ami javulást, fejlődést hozott és aggódtak azért, amiben téves vagy helytelen irányt láttak. Most ez a határozat mindenkit megnyugtat, mert a leglényegesebb problémákat tárja fel és lehetőséget ad arra, hogy ki-ki legjobb tudása szerint működjön közre a magyar erdők érdekében. Az utóbbi évek erdőgazdaságpolitikai tárgyú intézkedései közül ez a határozat kiemelkedik, mert minden eddiginél átfogóbb jellegű, világosabban mutat rá a hibákra és bátrabban keres új utakat.

A határozat főként ott tér el a magyar erdőgazdaság eddigi irányától, ahol a meglévő erdők nevelését és korszerű felújítását hangsúlyozza. A határozat alkotói felismerték, hogy Magyarország faellátásában döntő szerepet mindig a meglévő hegy- és dombvidéki erdők viszik, és hogy ezeken az erdőgazdálkodás legfőbb feladata mindenkor az ápolóvágások és a felújítóvágások bevezetése és felkarolása.

Elsőízben hangsúlyozza felszabadulásunk óta ilyen széleskörű rendelet a magyar erdők nagy vízgazdasági, egészségvédő és esztétikai rendeltetését. De megállapítja azt is, hogy erdeink szakszerű kezeléséhez nélkülözhetetlen alapfeltétel az erdők feltártságának növelése. Annak ellenére, hogy erdőfeltárási lehetőségeink Közép-Európában a legkedvezőbbek, 1 ha erdőre alig 1 m feltáró út esik.

A meglévő erdők állapotának feljavítása mellett nem feledkeznek meg a rendelet arról sem, hogy fokozott erdőtelepítéssel és fásítással növelni kell az ország fatermelő területét, illetőleg fokozni kell az erdők és fásítások hasznos hatását az eddig fátlan és erdőtlen területeken.

A határozat szelleméből kiérezhető, hogy bár a fafajmegválasztás kérdésében a gazdasági, illetőleg ipari szempontokat szigorúan tekintetbe kell vennünk, mindenekelőtt a természeti lehetőségek alapján kell állanunk. Európa számtalan erdőgazdasági katasztrófája bebizonyította a mesterséges monokultúrák kártékony voltát. Mi nem eshetünk már abba a hibába, amelybe a mult században a németek és csehek oly gyakran beleestek. Mi nem telepítünk nagy kiterjedésű mesterséges fenyeveseket, de nem telepítünk ilyen akácokat sem, különösen oda nem, ahol velük értékes hazai fafajokat szorítunk ki. A határozat az akácot és a nemesnyárat csak ott és úgy kívánja alkalmazni, ahol és ahogyan ez feltétlenül helyes.

Helyes célkitűzés akác és nemesnyár ültetvényeket létesíteni olyan jó termőerőben lévő területeken, ahol ezzel értékes hazai fafajainkat nem szorítjuk ki. Az ilyen telepítvények belterjes művelése jól megoldható a mezőgazdasági vetésforgó keretein belül, néhány évtizedes távlati terven belül.

Kétségtelenül legújyszerűbb a rendeletben az a rész, amely nagy vonalakban az erdőápolás és a felújító vágások kérdéseivel foglalkozik. Itt vár ránk a legnehezebb munka, mert ezen a területen történt eddig a legkevesebb. A magyar erdőgazdaság — a kivételektől eltekintve — a múltban tűzifagazdálkodás volt. A legtöbb esetben tarvágásos ültetvénygazdálkodást folytattak. Sok nagybirtokon a vadtenyésztés volt a fő cél. A művelővágásos és természetes felújításos erdőgazdálkodás az ország legnagyobb részén mondhatni új feladat. Biztosra vehetjük, hogy a magyar erdészek örömmel fognak ehhez a nagyszerű munkához és megtalálják az üzemi kísérletezések módszereit.

A felújítóvágások szorgalmazása nem kisebb fontosságú, mint az ápolóvágások kifejlesztése. Sajnos, az összpontosított tarvágás sok szakember előtt még megszokott és helyeselt módszer. Ezen a téren is nagy fejlődésre van szükségünk. A modern erdőgazdálkodás alkalmaz tarvágást, de ez a tarvágás sohasem lehet nagy és közvetlen csatlakozással sohasem következhetnek egymás után az egyes évek vágásai. Általában hibás dolog a felújítóvágások idejének rövidre korlátozása is, mert az állomány kitermelésére kényszerít, még mielőtt annak felújulása (vagy alátelepítése) sikeresen befejeződött volna. A felújítóvágások kitermelő munkáinak ütemezését és módszereit a biológiai kívánalmakkal össze kell hangolni. Nem „vágásérett“ az olyan állomány, amelyiknek még hivatása van.

A rendelet a mellékhasznalatok között tesz említést az erdei legeltetésről, hazánk erdőgazdaságának egyik legsúlyosabb terhéről. Ügyelnünk kell, hogy az a kitétel, mely szerint „a legeltetést oly területekre kell korlátozni, ahol a talajban és faállományban nem okoz kárt“, ne váljék visszaélések forrásává.

A gépesítés fokozásának kérdésében is értékes rendelkezéseket tartalmaz a határozat. A gépesítésnek nem a nagy (koncentrált) tarvágásokat kitermelő exploatív módszereket kell szolgálni, hanem az ápolóvágásos gazdálkodás sokkal bonyolultabb követelményeit.

Minden termelés legfontosabb tényezője az emberi munka. Külön fejezetben foglalkozik a határozat a szakirányítás, oktatás, tudományos munka és propaganda megjavításának kérdésével is. Valóban, ezen a téren is sok tennivalónk van még. A tudományos munkát jobban fel kell karolni, eredményeit komolyabban kell venni és ami elfogadható, ezt az üzemben is szélesebb körben kell bevezetni.

Az erdészet dolgozóit az erdőhöz közelebb kell hozni. Ki kell építeni az erdőhöz kötött és erdőben életcélját látó erdei munkás- és erdészréteget. Meg kell adni nekik azokat az illetményeket és előnyöket, amelyek munkájuk érdekében szükségesek és életszínvonaluk emelését szolgálják. Az erdeimunkást az ipari szakmunkás szintjére kell emelni öntudat, szaktudás és életszínvonal tekintetében. Enélkül az erdőgazdasági termelés fejlődése nem érhető el. Nagy hiba, hogy erdészeink jó része nem munkahelyén, hanem onnan távol, több km-re lévő községben vagy városban lakik. Ezt a hiányosságot sürgősen fel kell számolni. Ez a nehézség a legnagyobb mértékben mutatkozik az Alföldön, ahol az erdészet dolgozói sok esetben a legrosszabb lakás, ellátási és közlekedési viszonyok között élnek, holott éppen ezen a területen kellene az erdészeket még fokozottabb módon ellátni, mert ez a legáldozatosabb úttörő erdész munka hazánkban. A fejlődésnek meg kell hoznia, hogy az erdőmérnök hivatalnok és statisztikus helyett az erdőgazdasági és főleg erdőművelési tervező és szervező munkák vezető-

jévé és ellenőrzőjévé válják. A hivatás szeretete az erdőszben meg van. Hiszen valamennyien ezért választották ezt az eddig kevésbé megbecsült hivatást. Remélhető, hogy a fejlődés most hozza meg a nagyobb megbecsülést és a más hasonló műszaki-gazdasági foglalkozásokhoz arányosított jövedelmet.

Szomorú tény, hogy nálunk az erdő ügyével szakembereken kívül, pozitív értelemben nagyon kevesen foglalkoznak. Iskoláinkban, tankönyveinkben az erdő problémája, értékelése úgyszólván egyáltalán nem szerepel. Ez is egyik oka annak, hogy népünk sok esetben annyira érzéketlen az erdő jelentőségével és hasznosításával szemben. Ezért kell szélesebb körű propagandát kifejteni már az ifjúság iskolai nevelésében. Erdővidékeinket nem mint „állattenyésztő tájakat“ kell tárgyalni, — ami sok esetben nem is felel meg a valóságnak, — hanem rá kell mutatni arra, hogy az erdőnek milyen nagy népgazdasági közvetlen és közvetett fontossága van.

Ez a rendelet harcolja ki először az erdőgazdaság részére azt a helyet, amely a népgazdaság többi termelőágazata között megilleti. Első ízben sikerült elérni, hogy a Minisztertanács átfogóan foglalkozott az erdőgazdaság alapkérdéseivel és állást foglalt a magyar erdők megóvása és feljavítása érdekében.

Az erdőgazdaság fejlesztésének terve a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló határozatnak szerves részévé vált. Az erdőgazdaság dolgozóit is bekapcsolta abba a nagyszerű munkába, melyet államunk népünk életszínvonalának emelése érdekében folytat. Az erdészek mint egyenértékű munkások vehetik ki részüket a nagy munkából, munkájukat megértés, megbecsülés és minden bizonnyal siker is fogja kísérni.

Karoljuk fel a szelidgesztenyét

PÁLL MIKLÓS
erdőmérnök

A szelidgesztenyét nem becsüljük meg úgy, mint azt megérdemelné. Pedig nagyon sok hasznos tulajdonsággal rendelkezik, amire fel kellene figyelni. A múltban elhanyagolták, mivel fáját jól helyettesítik a nemes tölgyek, illetve teljesen pótolják, gyümölcsét pedig külföldről hozták be. Ma azonban, amikor a tervszerűség és a rentabilitás szempontjai szerint gazdálkodunk, feltétlenül nagyobb szerepet kell ennek a szép és jó fának juttatni.

A szelidgesztenye ugyanis a gyorsan növekvő fafajok közé tartozik, 45—50 éves korában eléri a 22—25 méter magasságot 50—60 centiméteres mellmagassági átmérő mellett. *Tomcsányi* osztrák adatokra támaszkodva kimutatja, hogy a szelidgesztenye majdnem valamennyi kemény fánkat túlszárnyalja növekedés szempontjából. Így pl. míg egy 40—50 éves tölgyes holdanként 76 m³ fatömeget produkál, ugyanolyan termőhelyen a szelidgesztenye holdanként 110,5 m³ fát adott. Közül egy francia adatot is, mely szerint Elzászban egy tizenöt éves szelidgesztenye sarjerdő évi növekedése 8,1 m³ volt, míg egy ugyanilyen korú és termőhelyi körülmények között lévő tölgyesé 2,9 m³.

Fája műszaki szempontból igen értékes és használhatósága igen sokoldalú. Kalóriája 4250 kg, amikor a tölgyé 3640 kg, a bükké 3780 kg, az